

Újvidék sötét árnyai

Lépj be Újvidék sötét árnyai közé, és kövesd a mítoszok, az elfeledett történetek, valamint a rejtett és titokzatos városi történetek nyomait. Ez a séta a várost nemcsak a szépség helyeként mutatja meg, hanem az emlékezet, a félelem, a képzelet és a felelősség tereként is.

Gyakorlati információk

Kiindulási hely: Zsinagóga

Újvidék, Szerbia

45°15'18.0"N 19°50'43.4"E

Időtartam: ~130 perc

Távolság: 7.8 km gyalog

(Kb. 10,000 lépés)

Szükséges Telefon, kényelmes cipő
eszközök (Opcionális: zseblámpa, víz

Hozzáférhetőségi szint: közepes

A séta hosszabb gyalogos távokat, lépcsőket, egyenetlen terepet és sötétebb föld alatti részeket is tartalmaz.

A résztvevők biztonsága a séta teljes ideje alatt elsődleges. Az útvonal hozzáférhető közterületi útvonalakat követ; bizonyos helyszínek azonban, például a Péterváradi erőd és a föld alatti galériák, egyenetlen terepet, gyenge megvilágítást és szűk tereket is tartalmazhatnak.

1. állomás: Újvidéki zsinagóga – a virágzás és a szenvedés emlékezete

Az újvidéki zsinagóga a város egyik legfeltűnőbb építészeti és történelmi nevezetessége. A 20. század elején épült, és eredetileg a zsidó közösség központi találkozóhelyeként szolgált, tükrözve kulturális, vallási és társadalmi életét. A második világháború előtt Újvidéken nagy és befolyásos zsidó közösség élt, amely formálta a város kultúráját, kereskedelmét és szellemi életét. Ma a zsinagóga azon kevés látható emlékek egyike, amelyek egy, a holokauszt során szinte teljesen eltörölt közösségre emlékeztetnek.

Ma a zsinagóga koncertteremként és kulturális helyszínként működik. Gyönyörűen felújított belső tere zenei előadásoknak, kiállításoknak és más kulturális eseményeknek ad otthont, lehetővé téve, hogy a látogatók egyszerre értékeljék építészeti szépségét és kapcsolódjanak a város kulturális életéhez. Ez a kettős szerep – emlékhely és élő kulturális központ – egyedülálló példája annak, hogyan kapcsolhatják össze a történelmi helyszínek a múltat a jelennel.

Beszélgétek meg: Megőrzi egy vallási épület méltóságát, ha kulturális központtá alakítják, vagy inkább csökkenti azt?

Sétáljatok tovább a Szabadság tér felé körülbelül 5 percig, amíg el nem értek a Mária neve székesegyházat.

2. állomás: Katolikus porta – spirituális hatalom

A Katolikus porta békés helynek tűnik Újvidék szívében: nyitott tér, ahol az emberek találkoznak, áthaladnak, barátokra várnak, koncerteken, fesztiválokon és nyilvános eseményeken vesznek részt. Sok városlakó számára nemcsak a Mária neve templomhoz kapcsolódik, hanem a mindennapi városi élethez is – találkozási pont, tájékozódási hely és ismerős köztér.

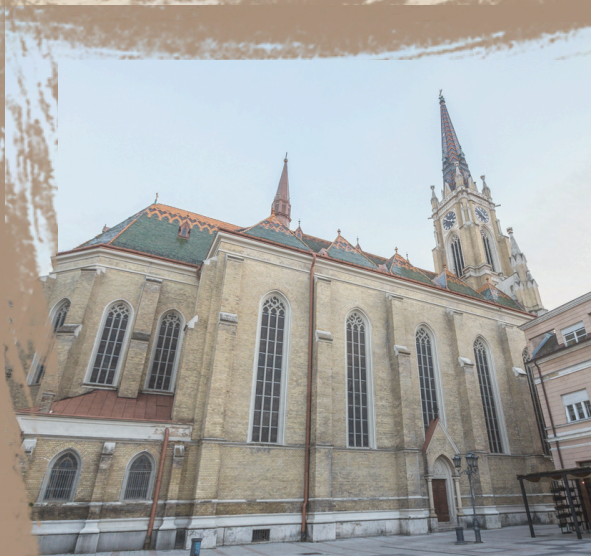
Ez a hely azonban sötétebb történelmi rétegeket is hordoz. Mielőtt a jelenlegi neogótikus templom a 19. század végén felépült, régebbi katolikus templomok álltak ezen a helyen, és az egyik korábbi római katolikus plébániatemplom súlyosan megsérült az 1848–1849-es erőszakos konfliktusok során, amikor maga Újvidék is pusztítást szenvedett el. Ez emlékeztet arra, hogy a szent helyek nincsenek elválasztva a történelemtől: tanúi lehetnek háborúnak, politikai változásnak, társadalmi feszültségnek és a nyilvános emlékezet átalakulásának.

Ez az állomás megmutatja, hogyan hordozhat egy városi tér egyszerre több jelentést: imát, találkozást, ünneplést, konfliktust és emlékezetet.

Scan me

Újvidéken a vallás soha nem volt pusztán magánügy. A templomok és vallási intézmények gyakran formálták az oktatást, a jótékonytságot, a társadalmi normákat és a közéletet.

3. állomás: Ilije Ognjanovića utca – az első filmes üldözés

Ma az Ilije Ognjanovića utcát kávézók, üzletek és rejtett átjárók szegélyezik, amelyek egyik udvart a másikkal kötik össze. Több mint egy évszázaddal ezelőtt ugyanezek a szűk utcák és átjárók tökéletes helyszínt adtak a Lopov kao detektiv (A tolvaj mint detektív) című filmhez, az egyik legkorábbi szerb játékfilmhez. 1915 körül a fiatal filmkészítő, Vladimir Totović ezt a hétköznapi utcát üldözés, megtévesztés és menekülés jeleneteinek színpadává alakította, a labirintusszerű elrendezést használva a feszültség megteremtésére.

Miközben a közönség később egy kitalált üldözést nézett a vásznon, maga a város az első világháború bizonytalanságát élte át. Totović rendkívüli tehetsége korán félbeszakadt: besorozták, és mindössze 19 évesen meghalt.

Nem sokkal a forgatás befejezése után sok fiatal férfi, aki ezeken az utcákon járt, jelmezeit katonai egyenruhára cserélte. Néhányan, köztük Vladimir Totović, soha nem tértek vissza, és a város számára jövőök helyett emlékeket hagytak hátra.

4. állomás: Szabadság tér – rejtett konfliktusok

A Szabadság tér régóta Újvidék politikai és társadalmi központja. A történelem során olyan hely volt, ahol az emberek politikai tiltakozások, nyilvános ünnepségek, tüntetések és jelentős történelmi változások idején gyűltek össze. Különböző politikai rendszerekben és válságos időszakokban ez a tér a társadalomban jelen lévő feszültségeket és megosztottságokat tükrözte.

A teret körülvevő építészet az átalakulás történetét meséli el, olyan épületekkel, amelyek változó kormányoknak, ideológiáknak és közéletnek voltak tanúi. Ma ez a város egyik legforgalmasabb és legismertebb helye, de múltja a bizonytalanság, a konfliktus és a társadalmi változás emlékeit is hordozza.

Beszéljétek meg: Segíthet-e a közösségeknek a gyógyulásban, az emlékezésben és a jövő generációinak oktatásában, ha az ismerős terekben elismerjük a történelem sötétebb oldalait?

Keljétek át a Varadin hídon Pétervárad felé, majd haladjatok egyenesen Podgrađe irányába, amely közvetlenül az erődhez vezető lépcsők előtt találhatók.

5. állomás: Podgrađe – a múlt árnyai – a sötét „holló”

A városrész régóta kapcsolódik helyi legendákhoz és folklórhoz, köztük a „sötét holló” becenévhez, amely a szűk sikátorok, rejtett udvarok és az erődfalak alatti árnyékok által teremtett hangulathoz kötődik. Idővel a bűncselekményekről, eltűnésekről, csempészetéről és titokzatos eseményekről szóló történetek a helyi képzelet részévé váltak, és hozzájárultak a terület sötétebb hírnevéhez. A környék a társadalmi egyenlőtlenségeket is tükrözi, valamint az ellentétet a hivatalos városi narratívák és a hétköznapi emberek mindennapi valósága között.

Történetileg Podgrađe kézműveseknek, kereskedőknek, katonáknak és munkáscsaládoknak adott otthont, akiknek mindennapjait a kereskedelem, a szegénység és a katonai tevékenység formálta. Ez erős kontrasztot teremt a terület romantikus képe és az itt zajló élet nehéz valósága között.

Scan me

Menjetek fel a lépcsőkön az erőd bejáratán keresztül, és kövessétek tovább a fő útvonalat, amíg el nem éritek az Óratornyot.

6. állomás: Az erőd órája – a részeg óra

A Pétervárad erőd órája, amelyet „részeg óraként” ismernek, Újvidék egyik legismertebb nevezetessége. Szokatlan mutatóit úgy tervezték, hogy a Dunán közlekedő hajósok távolról is le tudják olvasni az időt, összekapcsolva az erődöt a város kereskedelmével és mindennapi életével.

Az óra azonban nemcsak békés folyami forgalomnak volt tanúja. 1849-ben, a magyar forradalom idején, a Pétervárad erőd jelentős tűzérési állássá vált, ahonnan Újvidéket súlyosan bombázták. A város több mint kétharmada elpusztult, miközben az Óratorony állva maradt, tanújaként a város története egyik legsötétebb pillanatának.

Ma az óra nemcsak a helyi identitást és legendát szimbolizálja, hanem Újvidék ellenálló képességét is a háborún és újjáépítésen keresztül.

Az óra továbbra is jelezte minden óra múlását a bombázás, a háború és a város helyreállása idején.

Az Óratoronytól sétálgatok el a Városi Múzeum mellett az erődkomplexum föld alatti galériáinak nyilvánosan hozzáférhető bejárata felé.

7. állomás: Föld alatti katonai galériák – szellemvadászok

A Pétervárad erőd alatt föld alatti katonai galériák hatalmas hálózata húzódik – egy rejtett város, amelyet stratégiára, mozgásra és túlélésre építettek. Ezek az alagutak lehetővé tették, hogy a katonák észrevétlenül mozogjanak, készleteket tároljanak, és a folyosók, kamrák és titkos kijáratok bonyolult rendszerén keresztül védjék az erődöt.

Idővel a galériák háborúnak és mindennapi életnek egyaránt tanúi voltak, nyomokat hagyva azokról, akik egykor áthaladtak rajtuk.

Ma ez a tér történelem és képzelet között létezik. A sötétség, a csend és a labirintusszerű szerkezet olyan hangulatot teremt, amely misztikumra és találgatásokra hív.

A sötétség és a labirintusszerű felépítés miatt a galériákat szellemekről, eltűnésekről és furcsa hangokról szóló történetek vették körül – megmutatva, hogyan termelnek mítoszokat az elhagyott történelmi terek.

A galériák megmutatják, hogyan válhatnak a valaha háborúra és kontrollra épített terek később a nyilvános emlékezet, a turizmus és a közös történetmesélés helyeivé.

SCAN ME

Amit itt látunk, nemcsak történelem – hanem azok a történetek is, amelyeket azért hozunk létre, hogy megmagyarázzuk.

A föld alatti galériák bejáratától haladjatok tovább az erőd útvonalain a komplexum kevésbé zsúfolt keleti oldala felé, ahol a „Peti” legendájához kapcsolódó helyi történeteket gyakran rejtett zugokkal és elhagyott terekkel hozzák összefüggésbe.

8. állomás: „Peti” legendája – mítosz kontra tény

„Peti” legendája Újvidék egyik legtitokzatosabb helyi története, amely folklórt, képzeletet és történelmet kapcsol össze. A legenda szerint Peti egy furcsa, megfoghatatlan lény, amely sötét, rejtett helyeken jelenik meg, például erdőkben, elhagyott épületekben vagy a Péterváradi erőd zugaiban. A leírások eltérnek: egyesek árnyékszerű, madárszerű alaknak látják, mások elfeledett terekhez kötődő szellemként írják le.

Peti több, mint egyszerű történet: az emberi igényt tükrözi arra, hogy megmagyarázzuk az ismeretlent, és jelentést adjunk azoknak a helyeknek, amelyeket nem értünk teljesen.

Megmutatja, hogyan
formálják a mítoszok azt,
ahogyan
megtapasztaljuk és
értelmezzük a várost.

A hagyományos szerb folklórlényektől eltérően
Peti főként töredékes helyi történeteken és online
újrameséléseken keresztül létezik.

Haladjatok tovább az erőd főkapui
felé, ahol a régebbi kőfalakon és
homlokzatokon máltai kereszt
szimbólumok találhatók.

9. állomás: A máltai kereszt rejtélye

A Péterváradi erőd bejáratí kapui és régebbi homlokzatai közelében a látogatók apró faragásokat és a kőfalakba ágyazott szimbólumokat vehetnek észre, köztük a máltai kereszt különböző változatait. Ezeket a gyakran figyelmen kívül hagyott jeleket régebbi katonai, vallási és kulturális hatásokhoz kötik, amelyek évszázadokon át formálták a területet.

A máltai kereszt történetileg a védelemhez, a hithez és olyan katonai rendekhez kapcsolódik, mint a johannita lovagok. Bár pontos jelentése az erődben nem mindig világos, a szimbólum a rejtett történetekhez és a város elfeledett nyomaihoz kapcsolódó helyi történetek és értelmezések részévé vált.

Ez az állomás arra hív, hogy elgondolkodj azon, hogyan maradhatnak fenn a köztereken elhelyezett szimbólumok jóval azután is, hogy eredeti jelentésük feledésbe merült, miközben továbbra is befolyásolják, hogyan értelmezik az emberek ma a történelmet és az identitást.

Ez az apró szimbólum megmutatja, hogyan fonódik össze történelem, hit és misztikum – és hogyan formálja gyakran az értelmezés a jelentést.

Haladjatok tovább a máltai kereszt szimbólumai mellett az erőd külső falai felé, ahol még ma is láthatók a szellőzőnyílások és a föld alatti alagútrendszer egyes részei.

10. állomás: Alagút a Duna alatt – láthatatlan rendszerek

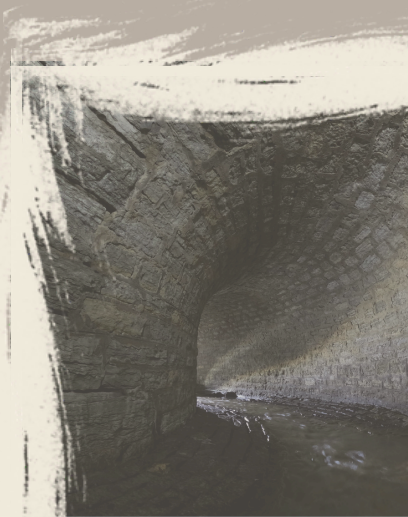
A Pétervárad-i erőd alatt valódi föld alatti katonai alagutak és galériák hálózata húzódik, amelyek egyes részei ma is látogathatók. Védelemre, mozgásra és túlélésre építették őket; ezek a járatok egykor lehetővé tették, hogy a katonák észrevétlenül mozogjanak az erődben.

Idővel helyi történetek és legendák azt sugallták, hogy ezeknek az alagutaknak egy része a Duna alatt folytatódott, és összekötötte Péterváradot Újvidékkel. A legenda szerint rejtett járatok kötöttek össze templomokat és titkos helyszíneket a város alatt. Bár nincs megerősített történelmi bizonyíték a folyó alatti alagút létezésére, a történet generációkon át a helyi folklór része maradt.

Még Hans Christian Andersen dán író is említett ilyen történeteket 1838-as dunai utazásai során. Ma a legenda történelem, képzelet és városi emlékezet között létezik, megmutatva, hogyan válhatnak a rejtett terek a közös történetmesélés részévé.

Akár valósak, akár képzeletbeliek, az ilyen történetek a város kollektív identitásának részévé válnak, megmutatva, hogyan őrzik meg a közösségek a misztikumot, az emlékezetet és a helyi örökséget a történetmesélésen keresztül.

Az erőd külső falai melletti alagúterülettől sétálgatok le Péterváradon keresztül a Beogradska utcán, majd haladhatok tovább a Reljkovićeve utcán, amíg el nem értek a főút közelében található Tekije templomot.

11. állomás: Tekije temploma – hó augusztusban

A Tekijénél álló Havas Boldogasszony római katolikus templom Pétervárad közelében található, egy sok történelmi réteget hordozó helyen. Mielőtt keresztény kegyhellyé vált, ez a hely az oszmán vallási élethez kapcsolódott, maga a „tekija” szó pedig olyan pihenőhelyre utal, amelyet gyakran dervisekkel és utak menti állomásokkal hoznak összefüggésbe.

A helyi hagyomány szerint a templom az 1716-os veziráci csatához kapcsolódik, amikor a Habsburg keresztény hadsereg Pétervárad közelében legyőzte az oszmán sereget. A legenda szerint az „augusztusi hó” Szűz Mária védelmének csodás jeleként jelent meg.

SCAN ME

A közösség szabadsága nemcsak azt jelenti, hogy élünk benne, hanem azt is, hogy figyelünk, kérdezünk és emlékezünk. Újvidék sötétebb oldala ugyanis arra emlékeztet, hogy minden város hordoz olyan történeteket, amelyek próbára teszik azt, ahogyan a múltját, jelenét és identitását látjuk.

MYSTERY

Egy város megértése azonban azt is jelenti, hogy megértjük, mi rejtőzik a felszín alatt.

Az út során láthattad, hogy Újvidék több, mint utcák és épületek.

Iz a város: emlékekből kérdésekből rejtett történetekből csendes nyomokból áll.

Az elfeledett legendáktól a történelem látható részeiig minden hely jelentéssrétegeket hordoz. Egyes történeteket ünnepelemek, míg mások az árnyékban maradnak.

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Ezt a Bookletet az EDIT Center készítette az Empower Youth, Explore Stories (EYES) projekt részeként.

Kapcsolat
EDIT Center
Novi Sad, Serbia

editcentar@gmail.com
youtheditcenter@gmail.com

KAPCSOLAT

editcentar.org
explorestories.eu

edit_centar
infopolis_ns

EDIT Centar
Infopolis Omladinski
Info Centar

edit.centar

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.